

Ilmastopolitiikan ja ympäristövaikutusten tasapaino

Prof. Seita Vesa

Itä-Suomen yliopisto, oikeustieteiden laitos, CCEEL

Suomen ympäristökeskus, Ilmastoratkaisut

seita.vesa@uef.fi; seita.vesa@syke.fi

Esityksen taustaksi

- EU Green Deal: lähtökohtana sitoutuminen ilmasto- ja ympäristöhaasteiden ratkaisemiseen (ilmasto, luonnon monimuotoisuus ja ympäristön pilaantuminen)
- Pyrkimys **kokonaisvaltaiseen kestävyysmurroksen ohjaukseen** ottamalla huomioon ilmasto- ja ympäristötoimien negatiiviset ja positiiviset ristikkäisvaikutukset
- **Läpäisyperiaatteen** täysi käyttöönotto, 'do no harm' – mm. vaikutustenarvioinnit ja keskinäisen johdonmukaisuuden varmistaminen
- Nykytila: kokonaisvaltaisia lainsäädäntöratkaisuja ei ole toistaiseksi toteutettu

Ilmastotoimien ympäristövaikutukset vaiko ilmastovaikutukset ympäristönsuojelussa?

Ilmastotoimien ympäristövaikutukset – ilmastolain näkökulma

- Kansallinen ilmastosäätely koostuu epäyhtenäisestä joukosta säännöksiä
- Kansallinen ilmastolaki puitelakina edellyttää **ympäristövaikutusten arviointia** (ilmastolain suunnittelujärjestelmä), mutta suunnitelmien **oikeudellinen merkitys on rajallinen ja osin epäselvä**
- Ilmastotoimilla katsotaan olevan 'lähtökohtaisesti myönteisiä' vaikutuksia ympäristöön sekä luonnon monimuotoisuuteen..?

Ilmastovaikutukset ympäristönsuojelussa – YSL:n näkökulma

- Ilmastonmuutoksen torjunta on **yksi ympäristönsuojelulain tavoitteista**, mutta ympäristönsuojelulain systematiikka ei ulota tämän pidemmälle ilmastovaikutusten huomioon ottamisessa.
- Ilmastovaikutuksen käsitettä ei ole määritelty
- Ympäristönsuojelulain **ilmastomyönteisempi** tulkinta?
 - KHO:2024:16, YSL:n tavoite torjua ilmastonmuutosta on rajattu: "Biotuotetehtaan ympäristönsuojelulain mukaisessa lupaharkinnassa ei siten voida arvioida toiminnan vaatiman puuraaka-aineen hankinnan välillisiä vaikutuksia kasvihuonekaasupäästöihin ja hiilinieluihin."
- YSL säilynee päästöjen ja paikallisen ympäristön pilaantumisen sääntelyn säädöksenä

Yhteenveto

- Kansallinen sääntely on siiloutunutta, ei juurikaan ota huomioon ristikkäisvaikutuksia
- Kokonaisvaltainen ja nopea alueiden- ja luonnonvarojen käytön muutos **luo ristiriitoja** sääntelykokonaisuuksien välille – tarve tunnistaa sekä negatiiviset kompromissit että positiiviset synergiat
- Erityisesti ympäristönsuojelulainsäädäntöön kohdistuu odotuksia **ilmastonäkökohtien kokonaisvaltaisemmasta & tarkemmasta sääntelystä** (edellyttää ilmastovaikutusten määrittelyä)
- Ilmastopolitiikan ja ympäristövaikutusten tasapaino **ei toteudu pistemäisissä laintulkinta- ja soveltamistilanteissa** – mikä on tarkoituksenmukaista kokonaisvaltaisuutta? Millaista kokonaisvaltaisuutta voidaan oikeusjärjestelmässä 'tuottaa' ja ylläpitää?

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Kiitos

uef.fi

